

РОЗДІЛ II

Теоретичні засади лінгвістичних досліджень

УДК 811.112.2'282

Г. І. Артемчук – кандидат філологічних наук, професор кафедри німецької філології Київського національного лінгвістичного університету

Лео Вайсгербер і його роль у розвитку сучасного мовознавства

*Роботу виконано на кафедрі німецької філології
КНЛУ*

У статті йдеться про роль німецького лінгвіста Лео Вайсгербера в розвитку мовознавства ХХ ст. Висвітлюються теоретичні засади і методологічні принципи його лінгвістичної концепції, показані і наукові здобутки вченого, і його теоретичні й ідеологічні помилки.

Ключові слова: теоретична концепція, методологічні принципи, філософія мови, неогумбольдтіанство.

Артемчук Г. І. Лео Вайсгербер и его роль в развитии современного языкознания. В статье идет речь о роли немецкого лингвиста Лео Вайсгербера в развитии языкознания ХХ в. Излагаются теоретические основания и методологические принципы его лингвистической концепции, показаны как научные достижения ученого, так и его теоретические и идеологические ошибки.

Ключевые слова: теоретическая концепция, методологические принципы, философия языка, неогумбольдтианство.

Artemchuk G. I. Leo Weisgerber and His Role in Development of Modern Linguistics. The article dwells on the role of the German linguist Leo Weisgerber in the development of XX century linguistics. The article highlights the theoretical grounding and methodological principles of his linguistic concept, featuring the scholar's both scientific findings as well as theoretical and ideological mistakes.

Key words: theoretical concept, methodological principles, language philosophy, neo-humboldtian science.

Постановка наукової проблеми та її значення. На початку 50-х років ХХ ст. у західнонімецькому мовознавстві відновився розвиток неогумбольдтіанства – лінгвістичного напрямку, засновником і теоретичним главою якого був, як відомо, Йоган Лео Вайсгербер, професор Боннського університету. Його праці набули широкого резонансу не тільки в німецькому, а й у всьому європейському мовознавстві.

Той факт, що теорія Л. Вайсгербера посіла найбільш вагоме місце у західнонімецькій лінгвістиці впродовж другої половини ХХ ст., а також, незважаючи на суворий ідеологічний контроль, набула популярності серед мовознавців НДР, пояснюється тим, що вона не тільки повністю відповідала новим тенденціям у лінгвістичній методології, але й була досить детально розроблена в принципових рисах і в загальномовознавчих засадах. Однак напрям, вибраний Л. Вайсгербером для розв'язання загального завдання, і філософські передумови його концепції були дуже специфічними – неогумбольдтіанськими, через що реакція на його праці була не завжди позитивною. З аргументованою критикою виступили не тільки мовознавці, які стояли на діалектико-матеріалістичних позиціях [1; 5], але й ті, що за своїм світоглядом та ідеологією були близькі до Л. Вайсгербера [4; 6].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів. Перші праці Л. Вайсгербера опубліковано ще в 20-х роках ХХ ст., але не привернули до себе особливої уваги мовознавців. Остаточне теоретичне й методологічне обґрунтування концепції Л. Вайсгербера знайшла в

його працях, які вийшли друком після Другої світової війни. У чотиритомному підсумковому дослідженні «Про сили німецької мови», окремі томи якого неодноразово перевидавалися в останні десятиліття, Л. Вайсгербер виклав основні положення своєї теорії, стверджуючи за собою позицію провідного теоретика неогумбольдтіанства в європейському мовознавстві.

Уже в перших опублікованих працях Л. Вайсгербера визначено їх методологічну спрямованість; він прагне реалізувати завдання, намічені в дослідженнях В. Гумбольдта, тобто створити цілісну теорію мови. Для цього автор переважно звертає увагу на змістовний, поняттєвий бік мови, її внутрішню форму. Проте його розуміння зв'язку мови з мисленням має ідеалістичний характер, унаслідок цього виникає перекручене тлумачення зв'язку мови з матеріальною та духовною культурою народу. Поняття «рідна мова» в його концепції одержало в ряді положень шовіністичне трактування.

Від системи «мовних прийомів» (Sprachzugriffe), уважає Л. Вайсгербер, залежить специфіка кожної мови, саме «мовні прийоми» визначають «картину світу» (Weltbild) або «внутрішню форму мови» (innere Sprachform) – згідно з термінологією В. Гумбольдта; тим самим вони окреслюють світогляд народу, його культуру та історію.

Спрямувальну роль у тому, як людина сприймає дійсність і що бачить у ній, відіграє структура рідної мови. Отже, мета мовознавства – показати світогляд народу шляхом аналізу структури мови. Це – головний принцип усієї концепції мови Л. Вайсгербера.

Мова, як стверджує Л. Вайсгербер, має необмежений вплив на життя людини і суспільства. Цей вплив він пояснює існуванням так званого «людського закону мови» (Menschheitsgesetz der Sprache). Останній має три форми, відповідно до яких встановлюються наукові аспекти вивчення мовних проблем:

- закон мовного колективу (Sprachgemeinschaft), який реалізується через соціологію мови;
- закон рідної мови (Muttersprache), що тісно переплітається з психологією мови;
- закон обумовленого мовою існування (das sprachbedingte Dasein), який реалізується через філософію мови.

Питання існування «мовного колективу» і пов'язане з ним поняття «рідної мови» є основними в концепції Л. Вайсгербера, оскільки саме вони висвітлюють питання про роль мови як рушійної сили в житті людського суспільства.

У мовознавстві Л. Вайсгербер виділяє «формальну» граматику, яка, на його думку, орієнтується лише на звучання (lautbezogene Grammatik); їй він протиставляє граматику, що «орієнтується на зміст» (inhaltbezogene Grammatik). Його праці все більше претендують на створення цілісної загальної теорії мови, яка охоплювала б усі аспекти «мовної діяльності» і скеровувала б усю лінгвістичну теорію і практику. У ФРН того часу працював ряд дослідницьких центрів, які здійснювали програму робіт, накреслену Л. Вайсгербером. Набирає все більш рішучого характеру його прагнення поєднати лінгвістичну теорію з працями в галузі прикладного мовознавства, психології, педагогіки, методики викладання рідної та іноземних мов; їй використанню він прагне надати «національний розмах».

Із роками цей бік діяльності Л. Вайсгербера стає все важливішим, що сприяло певною мірою зростанню популярності його вчення в Західній Німеччині. Практично його лінгвістична теорія перетворилась у ФРН в офіційне вчення про мову. Зауважимо, що основні положення лінгвістичної концепції Л. Вайсгербера ввійшли до шкільної програми з мови, а деякі його праці були рекомендовані для використання як обов'язкові посібники при підготовці вчителів народних шкіл. Ці факти безперечно свідчать про високу професійну оцінку мовознавчих праць ученого, не кажучи про його особисту наукову та педагогічну популярність. Не випадково Й. Ломан, один із видавців німецького журналу «Lexis», у статті, опублікованій у 1959 р., оцінив роль лінгвістичної теорії Л. Вайсгербера в історії германістики як епохальне явище. Зокрема Й. Ломан відзначив, що його заслуги перед мовознавством ХХ ст. рівноцінні заслугам Ф. Боппа перед порівняльно-історичним мовознавством [6, 125].

Перші повоєнні роки були для Л. Вайсгербера періодом надзвичайно продуктивної праці. Протягом трьох років, з 1948-го до 1950-го, з-під його пера вийшло в світ сім монографій. Перший номер наукового журналу «Wirkendes Wort» з'явився 1950 р., засновниками якого стали відомі в європейському мовознавстві германісти Ф. Аренде, Г. Брінкманн, А. Гайль і Л. Вайсгербер. Журнал відкривала стаття «Опори, на яких тримається пізнання мови», яку написав Л. Вайсгербер. Основний зміст

її стосувався висвітлення зростаючого значення філософії мови В. Гумбольдта і його теорії мовного розвитку суспільства.

Як стверджує Л. Вайсгербер, із виходом у світ зазначеного журналу з'явився гурток, у якому зібралися Г. Брінкманн, Т. Фрінгс, Г. Глінц, Г. Іпсен, В. Порціг, Й. Трір і Л. Вайсгербер для поглибленого дослідження німецької мови. У ньому взяли участь також інші відомі колеги: Й. Ербен, Г. Гіппер, П. Гребе, П. Гартманн, К. К. Кляйн, І. Макензен, Г. Мозер, Г. Де Смет і В. Вайс [8, 4]. Безумовно, цей перелік охоплює імена німецьких германістів найвищого рангу. Важливо також підкреслити науковий авторитет і значну об'єднувальну роль самого Л. Вайсгербера і створеного ним лінгвістичного журналу.

Як зазначалося вище, лінгвістична теорія Л. Вайсгербера та її філософські засади були предметом всебічного аналізу як у численних працях представників діалектико-матеріалістичного мовознавства (переважно радянських лінгвістів та вчених НДР) [1; 5], так і в дослідженнях мовознавців, що стоять на позиціях, близьких до Л. Вайсгербера за своїм світоглядом та ідеологією [4; 6]. З огляду на цю обставину, потрібно зауважити, що в межах цієї статті немає можливості (а може, відсутня й потреба) знову піддавати критичному аналізу вузлові теоретичні проблеми лінгвістичної концепції, філософські передумови й методологічні принципи наукової творчості цього вченого.

Відомо, що у своїх працях того періоду (1950 рр. – 1970 рр.) і радянські вчені, і мовознавці НДР дали науковим та ідеологічним помилкам у концепції Л. Вайсгербера принципову оцінку. Зауважимо, що стосунки між державами з різним суспільним ладом, їх суспільними науками зокрема, ускладнювалися тим, що названий проміжок часу був періодом «холодної війни». Особливо Л. Вайсгербера звинувачували у висвітленні питань, пов'язаних із дослідженням проблеми «мова і суспільство», стверджуючи, що тут «особливо яскраво проявилася реакційна суть доктрини Вайсгербера, взятої на ідеологічне озброєння правлячими колами Західної Німеччини» [2, 86]. Звичайно, марксистська методологія і філософія мови не є істиною в останній інстанції. Відомо також, що для комуністичної ідеології наукові концепції в галузі суспільних наук, як правило, є або антинауковими, або вони подаються з великими застереженнями: як буржуазні чи такі, що ґрунтуються на ідеалістичних філософських засадах тощо.

Лінгвістичній концепції Л. Вайсгербера приписують войовничий характер навіть за його активну громадянську позицію, коли він у 50-х роках ХХ ст. виступив з низкою наукових і публіцистичних статей, які йшли врозріз з політикою СРСР. Як громадянин Німеччини, Л. Вайсгербер пропонував перерозподілити кордони і об'єднати німців у єдиній державі на політичних та економічних засадах Західної Німеччини. У публікаціях пізнішого періоду він обстоював політику, спрямовану на захист і очищення німецької мови. Учений стверджував: німецька мова НДР і німецька мова ФРН відрізняються, особливо в галузі словникового складу і стилістики. Необхідно проводити політику відновлення єдності німецької мови, боротися за її чистоту від тієї «засміченості», яку створила НДР своєю державною політикою.

Із вищезазначеного видно суперечливість поглядів Л. Вайсгербера: з одного боку, він пропонує об'єднати Німеччину, боротися за чистоту рідної мови, з другого, виступає з відвертою реваншистською пропагандою, яка впливає з його двох законів: закону рідної мови і закону мовного колективу. На думку Л. Вайсгербера, закон мовного колективу вимагає перекроїти карту повоєнної Європи на основі мовного принципу: населення, для якого німецька мова є рідною, – це територія Австрії та Швейцарії – повинно бути приєднане до Німеччини. Програму цього аншлюсу він виклав у статті «Мовне майбутнє Європи» [9].

Весною того ж 1953 року в Берліні, столиці НДР, радянські танки придушили повстання німецького населення, доведеного до відчаю бідністю, особливо помітною на фоні різкого поліпшення життєвого рівня у ФРН. 1954 року Л. Вайсгербер виступив з доповіддю «Становище мови в особистому і громадському житті», в обговоренні якої взяли активну участь представники влади і церкви. Той факт, що у виступі звучали антикомуністичні й антирадянські мотиви, особливо враховуючи збройне придушення берлінського повстання, є зрозумілою реакцією демократичної особистості, патріота, який любить свій народ і піклується про нього. Звичайним є й інший факт: ніякі наукові опоненти з протилежного наукового табору не мають права вішати на цю особистість ярлики типу «шовініст», «расист», «реакціонер», як це було щодо Л. Вайсгербера після появи названої статті й участі в дискусії 1954 року [2, 86].

Поняття «мовного світогляду» (*Weltbild der Sprache*) і розуміння його ролі в житті народу має в теорії Л. Вайсгербера всеосяжний характер. «Мовний світогляд» для нього є вирішальною силою у формуванні всього духовного життя людини: норм її мислення, психологічного стану, поведінки. Оскільки мову у своїй діяльності як *energeia* визнає В. Гумбольдт залежною від метафізичного таємничого «духу» (В. Гумбольдт не пояснює його походження), то цей «дух» має національний характер, змінюючись від народу до народу, то й «мовний світогляд» кожної окремої мови є національним.

Основний шлях до пізнання «мовного світогляду» – це вивчення мовної структури, як уважає дослідник. «Світогляд мови» найвиразніше виявляється під час аналізу семантичного поля, у структурі якого він знаходить, крім основного – лексичного поля, ще й словотворчі й синтаксичні поля.

Найбільш детально й переконливо у Л. Вайсгербера розроблений семантико-граматичний підхід до вивчення словотворчої системи німецької мови.

Ігноруючи дихотомію «мова і мовлення», уникаючи вживати поняття «функції мови», Л. Вайсгербер вводить в обіг «енергетичні» терміни: «дії мови» (*Leistungen*) й «ефекти цих дій» (*Wirkungen*). Відповідно до цього виділяють два статистичних аспекти мовних явищ – звукова форма і зміст; далі – виділяють також два «енергетичних» аспекти – дії та їхні ефекти, які є відповідно «граматичними» і «лінгвістичними» методами аналізу. Водночас, стверджує вчений, це – чотири етапи ««цілісної лінгвістики», в якій тісно взаємозв'язані всі аспекти дослідження мови [10]. Як уважає Л. Вайсгербер, чотири ступені лінгвістичного аналізу відповідають чотирьом рівням самої мови або чотирьом формам її вияву. У цій теорії чотирьох ступенів сконцентрована, насправді, уся методологічна частина його концепції.

Серед названих чотирьох рівнів пріоритетне становище займає рівень «дій» (*Leistungen*). Згідно з Л. Вайсгербером, мовна функція моделювання дійсності – це «первинна форма прояву людської сили мови, мовне формування світу» (*Gestaltung*). Інакше кажучи, це та сама «робота духу», яка, за В. Гумбольдтом, і є мовою.

Теорію словотвору Л. Вайсгербер пов'язує з «діяльністю духу», яка виявляється у двох законах: «законі мови» і «законі поля»; «діяльність духу» зумовлена «національною» свідомістю. Названі елементи – «діяльність духу», «закон мови», «закон поля» тощо – це атрибути ідеалістичної методології. Проте вчений, залишаючи їх осторонь, не допускаючи абсолютизації семантичного підходу до словотвору, створив прийнятну методіку словотворчого аналізу, яка дозволила досягти певних теоретичних результатів.

Головним здобутком його теорії словотвору, «орієнтованого на зміст», є вчення про «словникові блоки» (*Wortstände*) і «словникові ніші» (*Wortnischen*). Їх суть полягає в тому, що, на думку дослідника, фактичний склад словотворчих типів указує на можливість розчленування значень у мові, отже, на змогу пізнання «проміжного світу» рідної мови (*muttersprachliche Zwischenwelt*). Терміну «словниковий блок» він надає значення «структурно-сислового словникового блоку», тобто набір структур, здатних позначати певне семантичне поле. Такий блок, «орієнтований на зміст», протистоїть словотворчому типові, що «орієнтований на звукову форму». В основі теорії, про яку йдеться, лежать три принципи: 1) словотворчі типи самі по собі не є семантичними єдностями; 2) усередині окремих словотворчих типів виділяють смислові розряди «словникові ніші», які характеризуються загальними смисловими ознаками; 3) окремі «ніші» можуть зближатися з нішами інших словотворчих типів, спорідненими своїм значенням. На думку Л. Вайсгербера, поняття «словникового блоку» відповідає поняттю семантичного поля у вченні про слово. Як з'ясувала свого часу проф. М. Д. Степанова, розглядаючи теорію словотвору, «орієнтованого на зміст», дослідження «словникових блоків» як найбільш продуктивних семантичних класів у складі лексики, є «корисним як у плані теорії, так і для практики вивчення і викладання мови» [3, 184]. Однак, продовжує М. Д. Степанова, для об'єктивного виявлення «блоків» потрібно зважати на систему словотворчих моделей, оскільки саме вони є необхідними семантичними категоріями. Так, наприклад, у групі іменників це моделі абстрактних, збірних, речових імен; у дієслів – категорії слів зі значенням каузативності, фактитивності, орнативності, руху і т. ін. [3 184].

Поняття «словникового блоку» безпосередньо пов'язане з поняттям «словникова ніша», оскільки самі «блоки» виділяються на основі «ніш». На думку Л. Вайсгербера, «словникові ніші» – це групи слів із загальним для них значенням афікса, вони протистоять групам слів з іншим

значенням того ж афікса. Проф. М. Д. Степанова, як і при аналізі «словникових блоків», позитивно оцінює викладений Л. Вайсгербером теоретичний матеріал і запропоновану ним методичку словотворчого аналізу в розділі «словникові ніші». При цьому вона підкреслює, що виділення «ніш» ґрунтується на конкретніших даних, ніж виділення «поля», оскільки виходить з точно окресленого «закритого» кола словотворчих морфем, а не з приблизних семантичних категорій відкритої системи лексики» [3, 186].

Закінчуючи розгляд теорії словотвору, «орієнтованого на зміст», варто звернути увагу на тлумачення Л. Вайсгербером високої продуктивності словоскладання в німецькій мові. Дослідник пов'язує її з «конкретністю» і високим розвитком світогляду німців у порівнянні, наприклад, зі світорозумінням представників французької нації, оскільки у французькій мові словоскладання «розвинуто менше» [11, 121]. Звичайно, це вульгаризований і відверто шовіністичний погляд Л. Вайсгербера, який не має нічого спільного з науковим аналізом мовних фактів.

Журнал «*Wirkendes Wort*» опублікував 1999 року статтю професора Бернарда Вайсгербера, сина Лео Вайсгербера, теж мовознавця, який присвятив її сторіччю від дня народження свого батька. Стаття називається «Рідна мова і мовний колектив», оскільки терміни «*Muttersprache*» і «*Sprachgemeinschaft*», стверджує Б. Вайсгербер, трапляються в термінології Л. Вайсгербера найчастіше [7, 2].

Вивчаючи наукову творчість Л. Вайсгербера, зокрема бібліографію його публікацій, німецький лінгвіст Клаус Дутц нарахував 436 назв опублікованих ним праць, серед яких назв зі словами «рідна мова» щонайменше 40, тоді як термін «мовний колектив» вжитий лише в назвах восьми праць, проте в найтіснішому поєднанні з попереднім терміном [7, 2]. Першою важливою роботою Л. Вайсгербера була його монографія «Рідна мова і формування духу», що вийшла у світ 1929 року і зразу була перекладена на декілька мов.

Висновки. Як зазначалося вище, лінгвістична теорія Л. Вайсгербера, його методологічні та ідеологічні помилки були предметом частої і багатосторонньої, інколи несправедливої, критики. Однак, незважаючи на це, серед європейських мовознавців другої половини ХХ ст. і в наукових колах своєї країни він мав статус лінгвіста найвищого рангу. Обдарована, надзвичайно працездатна людина з сильним розумом, схильним до аналітичної творчості, Л. Вайсгербер залишив вагомий слід в історії європейського загального мовознавства і німецької германістики.

Для сучасних мовознавців, як і для всієї інтелігенції, особливо актуальними є ідеї, висловлені Л. Вайсгербером майже 60 років тому, у 1953 році в статті «Мовне майбутнє Європи». Учений зазначав, що для майбутнього Європи і всього світу дуже важливим завданням є розвиток таких форм співжиття, у яких різні «мовні колективи» порозуміються мирно, де «різні “рідні мови” і культури будуть зустрічатися і зможуть збагачуватися без зверхності й агресії» [7, 10]. Л. Вайсгербер стверджує: «Якщо ми коли-небудь дізнаємося, що таке мова, тоді дорога у мовне майбутнє Європи не тільки відкрита, але й пояснена. Оскільки тепер мовне розмаїття в Європі сприймається як одне з її найбільших багатств, одержаних як спільний прибуток від самостійних досягнень кожної з цих мов, то Європа змогла б звернути з тієї дороги, на яку вона сама завела себе через своє вузьколюбне державне мислення» [7, 10]. Підкреслюючи наприкінці своєї статті актуальність цієї ідеї для народів Європи, Б. Вайсгербер заслужено дає їй високу оцінку.

Список використаної літератури

1. Гухман М. М. Лингвистическая теория Л. Вайсгербера / М. М. Гухман // Вопросы теории языка в современной зарубежной лингвистике. – М. : [б. и.], 1961.
2. Романова Н. П. Питання співвідношення світогляду та структури мови в сучасному зарубіжному мовознавстві (концепція неогумбольдтіанства) / Н. П. Романова // Питання теорії мови в зарубіжному мовознавстві. – К. : [б. в.], 1976.
3. Степанова М. Д. Методы синхронного анализа лексики / М. Д. Степанова. – М. : [б. и.], 1968.
4. Hartmann P. Wesen und Wirkung der Sprache im Spiegel der Theorie Leo Weisgerbers / P. Hartman. – Heidelberg, 1958.
5. Helbig G. Geschichte der neueren Sprachwissenschaft / G Helbig. – Leipzig, 1970.
6. Lohmann J. Einige Bemerkungen zu der Idee einer inhaltbezogenen Grammatik / J. Lohmann // Sprache – Schlüssel zur Welt. Festschrift für L. Weisgerber. – Düsseldorf, 1959.
7. Weisgerber B. Muttersprache und Sprachgemeinschaft. Zu Leo Weisgerbers 100. Geburtstag / B. Weisgerber // *Wirkendes Wort*. – 1999. – Heft 1.

8. Weisgerber L. Die vier Stufen in der Erforschung der Sprachen / L. Weisgerber. – Düsseldorf, 1963.
9. Weisgerber L. Die sprachliche Zukunft Europas / L. Weisgerber. – Lüneburg, 1953.
10. Weisgerber L. Grundzüge der inhaltbezogenen Grammatik / L. Weisgerber – Düsseldorf, 1962.
11. Weisgerber L. Die Muttersprache im Aufbau unserer Kultur, 2. Aufl / L. Weisgerber. – Düsseldorf, 1957.

Статтю подано до редколегії
12.03.2012 р.

УДК 811.133.1'373:82-32»16»

О. В. Кромбет – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри романської філології Київського національного лінгвістичного університету

Орфографічні традиції французького письма доби Відродження: етимологічний і фонологічний принципи

*Роботу виконано на кафедрі романської філології
КНЛУ*

У статті окреслено особливості орфографічних традицій письма французької мови доби Відродження та показано, як ці лінгвістичні принципи реалізуються в наукових трактатах відомих граматистів століття. Представлено їхні орфографічні нововведення згідно з вищеназваними принципами.

Ключові слова: орфографія, етимологічний принцип, фонологічний принцип, граматики.

Кромбет О. В. Орфографические традиции французского письма эпохи Возрождения: этимологический и фонологический принципы. В статье очерчены особенности орфографических традиций письма французского языка эпохи Возрождения и показано, как эти лингвистические принципы реализуются в научных трактатах известных грамматистов столетия. Представлены их орфографические нововведения в соответствии с указанными выше принципами.

Ключевые слова: орфография, этимологический принцип, фонологический принцип, грамматика.

Krombet O. V. Orthographic Traditions of French Writing in the 16th Century: Etymological and Phonological Approaches. The article focuses on revealing the orthographic traditions of French writing during the Renaissance period and on highlighting the specificity of realization of these linguistic approaches in the scientific treatises of known grammarians. Their orthographic innovations are represented in accordance with approaches mentioned above.

Key words: orthography, etymologic principle, phonological principle, grammar.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку французької мови питання орфографії і графіки посідають чільне місце в наукових розвідках видатних лінгвістів епохи. Слід згадати таких французьких діячів, як Ш. Больйо, П. Бюрне, Н. Каташ, Ж. М. Клінкенберга, Р. Тімоньє, А. Уольтер, а також російських і вітчизняних учених Т. О. Амірову, В. Г. Гака, Г. Г. Крючкова, Т. М. Ніколаєва, Л. В. Сидельникову, які зробили особистий внесок у розвиток проблем графіки та орфографії.

Отже, **актуальність** запропонованого наукового дослідження зумовлена постійним інтересом сучасного романського мовознавства до дослідження витоків французької орфографії та графіки, до пошуку їхніх лінгвістичних норм і до становлення останніх (орфографії та графіки) як системи мови.

У добу Відродження у зв'язку з появою французьких граматик, які мали за мету ввести конкретні орфографічні норми у французьку писемно-літературну мову, французька мова виокремилась у самостійний об'єкт лінгвістичного дослідження. Головним завданням граматистів було вирішення проблеми співвідношення усної мови і писемної. На думку Ж.-М. Клінкенберга, «письмо – це сукупність прийомів, яка направлена на компенсування двох недоліків усного мовлення: його нестійкого характеру та його слабкого функціонування» [5, 219]. Як відомо, письмо слугує перенесенням усного мовлення в часі та просторі, а також фіксує і передає інформацію незалежно від пам'яті. Тому **мета** нашої роботи – вивчення орфографічної традиції французького письма на прикладі наукових